

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
GOD. 31, BR. 5, 129–160, ZAGREB, LIPANJ 1984.

POREDBENI FRAZEMI

Jasna Melvinger

U frazeološkom blagu našega jezika postoje mnogobrojni poredbeni frazemi. Kao što im i ime kaže, izražavaju jedan prije svega semantički odnos, usporedbu, čime su određena i njihova temeljna strukturalna obilježja. Zato ih i izdvajamo kao naročiti strukturalno – semantički tip.¹

Ovi frazemi obično sadrže dva dijela: samu usporedbu (zavisni član sintagme ili zavisnu načinsku rečenicu) i upravni dio kome se usporedba priključuje. Poredbeni frazemi najčešće su nominacijski, tj. u okviru slobodne rečenice imaju ulogu rečeničnog člana: priložne oznake, predikata ili atributa, a veoma rijetko su komunikacijski, tj. veoma rijetko imaju ulogu i značenje rečenice kao npr. ovi:²

jezik komu leti (ide) kao po loju 'glatko i tečno govoriti', *lije (pada, pljušti) kao iz kabla* 'jako lijeva, pada u velikim mlazovima'.

U daljem ćemo izlaganju obratiti pažnju prije svega na nominacijske poredbene frazeme. Njihovo ustrojstvo može biti različito te ih zato dijelimo na ove važnije vrste:

1. Usporedba, kao zavisni dio frazema, sastavljena je od priložnoga veznika *kao* (koji katkad altemira s prijedlogom *poput*) i od imenice (slobodne ili s prijedlogom,

¹ Tako se postupa i u frazeološkom proučavanju drugih jezika, npr. njemačkog. Vidi o tome: Wolfgang Fleischer, *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*, VEB Bibliographisches Institut, Leipzig, 1982.

² Primjeri su iz *Frazeološkog rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika* Josipa Matešića, Školska knjiga, Zagreb, 1982.

neproširene ili s atributom).³ Ona se obično priključuje glagolu ili pridjevu, rjeđe imenici, prilogu ili trpnom pridjevu, a katkad njezin upravni dio nije zadan u okviru frazema te se zato izravno uklapa u slobodnu rečenicu.

a) Usporedba se priključuje glagolu koji može biti i proširen, leksički ili sintaktički: *psovati (kleti) kao kočijaš* 'psovati mnogo i što se pogrdnije može', *jesti kao gladna godina* 'jesti pohlepno', *nicati kao gljive (poput gljiva) poslije kiše* 'pojavljivati se, pokazivati se u vrlo velikom broju', *rasti kao iz vode* 'vrlo brzo / naglo rasti, napredovati, brzo i uspješno se razvijati', *prolaziti kao kraj (pokraj), turskog (čifutskog) groblja* 'prolaziti / proći bez pozdrava / ne obraćajući nikakvu pažnju / posve nezainteresirano', *rasti kao gruda snijega kad se valja (otisne)* 'naglo narastati (obično o glasu, o fami)', *biti težak kao klada* 'biti težak / ukočen / nepokretan', *razvaliti vilice kao krčale* 'mnogo govoriti', *imati teške noge kao olovo* 'osjećati težinu u nogama kao posljedicu straha / napora / bolesti; ne biti sposoban za hodanje / za trčanje', *zgnječiti komu glavu kao zmiji* 'uništiti koga', *gurati, gurnuti (turati, staviti, zakopati i sl.) glavu u pijesak kao noj (poput noja)* 'ne htjeti znati za opasnost, zatvarati / zatvoriti oči pred čim, biti naivan u pogledu opasnosti', *sjediti (stajati) ukočen kao panj* 'sjediti / stajati nepomično'.

b) Usporedba se priključuje pridjevu (s tim što umjesto imenice katkad može sadržavati zamjenicu ili broj):

zdrav kao bik 'sasvim / potpuno zdrav', *dobar kao dobar dan* 'vrlo dobar', *slobodan kao ptica na grani* 'potpuno nezavisan / slobodan', *nov kao ispod čekića* 'posve / sasvim nov', *potreban kao komad kruha* 'prijeko potreban', *nesretan kao nitko njegov* 'veoma nesretan', *složni kao jedan* 'veoma složni'.

c) Usporedba se priključuje imenici ili njezinu atributu. Ta imenica obično označava atmosferske ili druge prilike u ljudskoj okolini ili pak dijelove ljudskog tijela:

usta kao čarapin početak 'velika usta', *usta kao kutija (od) šećera* 'vrlo lijepa usta', *mrak kao u rogu* 'veliki mrak', *vrućina kao u paklu* 'žestoka / nesnosna vrućina', *tišina kao u crkvi* 'vrlo / posve tiho', *magla gusta kao tijesto* 'vrlo gusta magla / tako da se ništa ne vidi'.

d) Usporedba se priključuje prilogu:

jasno kao dan 'posve jasno, očito, bez dvojbe', *mirno (tiho) kao u grobu* 'vrlo, potpuno tiho'.

e) Usporedba se priključuje trpnom pridjevu:

stisnuti (nabiti, zbijeni) kao sardine 'jako zbijeni / stisnuti'.

f) Usporedba se ne priključuje kakvom članu frazema, nego je sama po sebi nominacijski frazem:

³ Ovi i ostali poredbeni izrazi s priložnim veznikom *kao* mogu se tumačiti kao rezultat preoblike različitih načinskih rečenica sa složenim veznicima *kao što* ili *kao da*. Npr. *nicati kao gljive poslije kiše* (→ *kao što niču gljive poslije kiše*), *ići kao na čudo* (→ *kao što se ide na čudo*), *nov kao iz kalupa* (→ *kao da je iz kalupa*) itd. O tome opširnije: V. Petrović, *O sintaktičkim konstrukcijama s prostim i složenim priložnim veznikom kao*, Prilozi proučavanju jezika, 12, Novi Sad, 1976. str. 47–67.

kao babini zubi 'vrlo nesiguran, loš', *kao preko bundeva* 'bez reda, neskladno, zbunjeno', *kao pas na lancu* 'loše, bez slobode'.

2. Usporedba sadrži priložni veznik *kao* i imenički par (tj. dvije imenice u koordinativnom odnosu spojene sastavnim veznikom). Takva se usporedba ili priključuje glagolu kao upravnom dijelu frazema ili se samostalno uvršćuje u slobodnu rečenicu:

živjeti kao brat i sestra 'živjeti u slozi / u miru / u ljubavi / bez intimnih odnosa', *kao bog i šesirdžija* 'ne može se usporediti (u isticanju suprotnosti), sasvim različito, drugačije, nikako ne ide jedno s drugim'.

3. Usporedba sadrži veznik *kao* i još najmanje dva člana koji međusobno nisu ni u subordinativnom ni u koordinativnom odnosu, nego pripadaju različitim sintagmama. Takva se usporedba priključuje glagolu ili pridjevu ili se izravno uključuje u slobodnu rečenicu kao samostalni frazem:

sličiti (ličiti) kao jaje jajetu 'biti vrlo sličan, biti posve jednak komu / čemu', *trčati (istrčavati se) kao ždrijebe pred rudo* 'biti nemiran / brzoplet, ne biti suzdržljiv', *pasti u san kao muha u pekmez* 'zaspati dubokim / tvrdim snom', *gotov (spreman) kao bos u baru* 'vrlo raspoložen / spreman / oran za što', *pun kao šipak koštica* 'prepun, krcat, nabijen', *kao dva i dva četiri* 'sigurno, svakako, pouzdano', *kao grlom u jagode* 'nespremno'.

4. Usporedba sadrži veznik *kao* i trpni pridjev koji može biti proširen imenicom. Priključuje se glagolu ili pridjevu ili se upotrebljava kao samostalni frazem:

govoriti (pričati) kao navijen 'govoriti bez prestanka / bez predaha / previše', *bježati (trčati i dr.) kao puškom pogođen* 'bježati, trčati uplašeno / brzo', *ostati (stajati i dr.) kao ukopan od čuda* 'ostati / biti zabezeknut, vrlo se iznenaditi', *gol kao od majke rođen* 'sasvim / potpuno gol', *kao rukom odnesen (odnijet)* 'brzo i potpuno izliječen (o bolesti)', *kao (hladnom) vodom poliven* 'neugodno iznenađen, nelagodno', *kao od brijega odvaljen* 'snažan, kršan, jak, pun zdravlja i snage'.

5. Usporedba ima ustrojstvo zavisnog dijela načinske rečenice sa složenim veznikom *kao da*, rjeđe s veznicima *kako* ili *da*, a pridodaje se obično glagolu, katkad i pridjevu ili imenici. Može se upotrebljavati i kao samostalni nominacijski frazem:

derati se kao da je komu krava stala na nogu 'derati se, plakati bezrazložno', *plesati kako netko svira* 'raditi po nečijoj volji', *raditi da sve sijeva* 'raditi oštro i brzo', *šutjeti da se čuje kako muha večera* 'posve ušutjeti', *jedra kao da je mlijekom nalivena* 'vrlo jedra, puna života (o djevojci)', *slika kao da je živa* 'dobro pogođena slika, autentična slika', *kao da je s neba pao* 'iznenađen, smeten, zbunjen, zapanjen, zabezeknut', *kako je koga Bog stvorio* '1) onakav kakav je netko po svojoj prirodi / od rođenja, 2) gol'.

Usporedba se kao semantički odnos može definirati ovako: jedan je pojam sličan drugom pojmu u odnosu na stanovito, zajedničko im značenjsko obilježje koje je zamijećeno kao karakteristično.

To semantičko obilježje zajedničko za oba pojma koja se uspoređuju, tzv. *tertium comparationis*, u poredbenim frazemima može biti izraženo eksplicitno ili impli-

citno. Na to je važno upozoriti jer se poredbeni frazemi s eksplicitno izraženom osnovom usporedbe bitno značenjski razlikuju od frazema kod kojih je *tertium comparationis* implicitan. U odnosu na taj kriterij sve smo poredbene frazeme podijelili u dvije skupine:

1. U prvim je frazemima *tertium comparationis* riječ kojoj se poredbeni izraz izravno priključuje: pridjev, prilog, trpni pridjev, glagol ili imenica:

zdrav kao bik 'sasvim / potpuno zdrav', *magla gusta kao tijesto* 'vrlo gusta magla (tako da se ništa ne vidi)', *biti pijan kao lojtra* 'biti vrlo / jako pijan', *jasno kao dan* 'posve jasno, očito, bez dvojbe', *zbijeni kao sardine* 'jako zbijeni', *sjediti ukočen kao panj* 'sjediti nepomično / tupo, bez razumijevanja i osjećanja', *vručina kao u paklu* 'žestoka / nesnosna vrućina', *lagati kao Turčin* 'neobično mnogo lagati, govoriti očite neistine', *pocrvenjeti kao paprika* 'jako se zacrvenjeti', *imati teške noge kao olovo* 'osjećati težinu u nogama kao posljedicu straha / napora / bolesti, ne biti sposoban za hodanje / za trčanje'.

Kao što značenja tih frazema uglavnom pokazuju, oni su ekspresivno pojačani, intenzificirano je značenje riječi u ulozi *tertiuma comparationis*. Pridjevski frazemi mogu imati samo takvo značenje.

2. U drugoj skupini poredbenih frazema *tertium comparationis*, osnova uspoređivanja, nije nikada upravna riječ kojoj se usporedba priključuje, nego je to ili predikatno ime upravne riječi ili pak njezin atribut ili priložna oznaka koji eksplicitno nisu izraženi, nego se samo podrazumijevaju. Zato se i ne mogu posve točno nego samo približno točno izreći. To pokazujemo služeći se transformacijskim testom:

biti (→ nemiran, pokretljiv) *kao živa* 'biti vrlo nemiran, biti stalno u pokretu', *rasti* (→ rasti brzo / naglo) *kao iz vode* 'vrlo brzo / naglo rasti, napredovati, brzo i uspješno se razvijati', *govoriti glasom* (→ glasom dubokim) *kao iz badnja* 'govoriti dubokim glasom', *imati čega* (→ imati čega mnogo) *kao pljeve* 'imati čega vrlo mnogo / u izobilju (obično novaca)', *hodati* (→ hodati pažljivo / bojažljivo / nespretno / sputano) *kao po jajima* 'pažljivo / bojažljivo hodati, hodati nespretno / sputano', *osjećati se* (→ osjećati se ugodno / sigurno) *kao riba u vodi* 'osjećati se sasvim ugodno / sigurno', *izgledati* (→ izgledati lijepo) *kao naslikan* 'biti vrlo lijep / zgodan'.

Iz značenja koje smo naveli vidi se da je za značenje tih frazema važno (ne samo značenje njihovog upravnog člana, nego i značenje implicitnog predikatnog imena, priložne oznake ili atributa koji u usporedbi, kao semantičkom odnosu, imaju ulogu trećeg člana. Drugim riječima, značenje tih poredbenih frazema značenje je njihovog upravnog člana semantički modificirano značenjem ekspresivno pojačanog *tertiuma comparationis* koji nije u frazemu eksplicitno dan, nego se samo podrazumijeva. Takvo značenje ima velik broj glagolskih i nekoliko imeničkih poredbenih frazema.

Pri proučavanju komparativnih frazema u drugim jezicima zapaženo je da se njima katkad izriče i neizravna negacija.⁴ Usporedbom se na ironičan način i s ekspresivnim pojačavanjem negira ono što je izraženo upravnim dijelom frazema. U našem jeziku ima dvadesetak takvih frazema od kojih navodimo tipičnije:

⁴ Usporedi: W. Fleischer, n. d., str. 111.

razumjeti se u što kao magarac u kantar 'uopće se ne razumijeti u što, ne umjeti raditi koji posao', *govoriti francuski (njemački itd.) kao krava latinski* 'loše govoriti strane jezike', *napredovati kao rak* 'nazadovati', *mlad kao rosa u podne* 'iron. star, ostario', *biti bistar kao boza* 'iron. biti glup', *biti pun para kao žaba dlaka* 'iron. posve bez novaca, bez para i dinara'.

Jedna te ista usporedba može biti pridružena različitim upravnim riječima te se tako dobivaju po značenju različiti komparativni frazemi. Zajednička im je obično ista ekspresivna boja. Npr. u sljedećim primjerima svi frazemi koji sadrže istu usporedbu – *kao pas* – imaju negativnu ekspresivnu boju, služe za negativno vrednovanje različitih pojmova označenih upravnom riječju:

gladan kao pas 'jako gladan', *lagati kao pas* 'silno, mnogo lagati, govoriti očitu nestinu', *mršav kao pas* 'vrlo mršav', *mučiti se (raditi) kao pas* 'mnogo / silno se mučiti, mnogo / teško raditi', *puzati kao pas* 'popuštati, popustiti, ulagivati se', *umoran kao pas* 'vrlo / jako umoran / izmoren', *umrijeti kao pas* 'umrijeti bijedno / nedostojno čovjeka', *živjeti kao pas* 'bijedno, loše živjeti (pod teškim materijalnim prilikama)', *ubiti koga kao psa* 'nemilosrdno / okrutno ubiti koga'.

Suprotno tome, jednoj te istoj upravnoj riječi mogu biti pridružene različite usporedbe. Kada je ta upravna riječ pridjev na taj način uvijek dobivamo nizove sinonimičkih poredbenih frazema. U našem jeziku takvi nizovi sinonimičkih poredbenih frazema razvijeni su uz sljedeće pridjeve kojima se označavaju ponajčešće ljudska fizička, psihička i psihofiziološka svojstva, trajna ili promjenljiva, imovinsko stanje i dr.:

pijan (15 frazema u sinonimskom nizu), *glup* (10), *zdrav* (10), *blijed* (9), *gol* (9), *suh* (8), *hladan* (7), *mršav* (6), *lak* (6), *tanak* (5), *tvrd* (5), *brz* (5), *crn* (5), *crven* (5), *čist* (5), *ravan* (4), *mekan* (4), *bijel* (4), *čvrst* (4), *dobar* (4), *bijesan* (3), *mlad* (3), *nov* (3), *žut* (3), *bistar* (3), *ljut* (3), *gladan* (3), *lagan* (3), *lijep* (3), *lukav* (3), *mokar* (2), *prav* (2), *ružan* (2).

Kao što se vidi, sinonimski nizovi poredbenih frazema najrazvijeniji su uz pridjeve kojima se označuju ljudske mane: pijanstvo i glupost, bljedilo (kao znak narušenog zdravlja), mršavost (na koju upozoravaju sinonimi *mršav*, *suh*, *tanak*) te siromaštvo (koje se označuje pridjevom *gol*). Sve su to pojmovi koji se u poredbenim frazemima negativno vrednuju. Od vrлина izrazito se ističe i pozitivno se vrednuje zdravlje. Prikazat ćemo ovdje dva bogato razvijena niza sinonimičkih poredbenih frazema različita po emocionalno-ekspresivnoj boji: sinonimičke frazeme s upravnim pridjevom *pijan* i sinonimičke frazeme s upravnim pridjevom *zdrav*.

Sinonimički poredbeni frazemi s pridjevom *pijan* kao upravnom riječju:

pijan kao bačva 'vrlo / jako pijan', *pijan kao batina* 'jako / potpuno pijan / pijan do besvijesti', *pijan kao čep* 'potpuno pijan / do besvijesti pijan', *pijan kao ćuskija* 'sasvim / potpuno pijan', *pijan kao duga* 'potpuno / do besvijesti / vrlo pijan', *pijan kao drvo* 'posve / sasvim pijan', *pijan kao klen* 'sasvim pijan', *pijan kao liječca* 'potpuno pijan, mrtav pijan', *pijan kao majka (zemlja)* 'vrlo pijan', *pijan kao metla* 'posve / jako pijan', *pijan kao panj* 'veoma pijan, potpuno pijan / pijan do besvijesti', *pijan kao sjekira* 'jako / posve pijan', *pijan kao smuk* 'potpuno / do besvijesti pijan', *pijan kao svinja* 'jako pijan', *pijan kao zemlja* 'sasvim pijan, jako pijan'.

Pejorativno značenje u tim frazemima izražava se prije svega tako što se pijan čovjek (osim u dva frazema) uspoređuje s nečim *neživim*, dakle s nečim bez ikakve svijesti o sebi. Kad se pijanac uspoređuje sa živim bićem, onda su to samo životinje: *svinja*, pojam uz koji se i inače vezuju najpogrdnije konotacije i *smuk* (valjda u vezi s vjerovanjem da ispija mlijeko iz kravljeg vimena). Frazem *pijan kao majka* varijanta je frazema *pijan kao majka zemlja*, dakle, *nije nastao asociiranjem na živo biće*.

U devet frazema u ovom sinonimskom nizu pijanac se uspoređuje s nečim *drvenim*, dakle, s nečim što je ne samo besvjesno, nego i tupo (*bačva, batina, čep, drvo, duga, klen, lijevča, metla, panj*), a u osam frazema uspoređuje se ne s nečim prirodnim, nego s nečim *umjetnim*, s prostim običnim predmetima koje je čovjek načinio svojom rukom i koji su u svakidašnjoj upotrebi (*bačva, batina, čep, duga, ćuskija, lijevča, lojtra, metla, sjekira*). Na taj se način pijancu odriče ne samo dostojanstvo koje ima čovjek, nego i dostojanstvo koje ima sve ono što je stvorila priroda, odnosno, „što je Bog stvorio“.

Drugačiji semantički odnosi izraženi su u sinonimskom nizu frazema u kojima se pohvalno ocjenjuje zdravlje:

zdrav kao bik 'sasvim / potpuno zdrav', *zdrav kao drenovina* 'odlična zdravlja, sasvim zdrav', *zdrav kao jabuka* 'vrlo zdrav', *zdrav kao kremen* 'odlična zdravlja', *zdrav kao riba* 'odlična zdravlja, vrlo svjež, čio', *zdrav kao trijes* 'vrlo zdrav, jak', *zdrav kao trijesak* 'vrlo zdrav / jak', *zdrav kao drenova srž* 'odlična zdravlja / vrlo zdrav'.

Zdrav se čovjek u narodu uvijek uspoređuje s nečim što je stvorila sama priroda: sa životinjom (*bik, riba*), s plodom (*jabuka*), s prirodnom tvari (*kamen, drenovina, drenova srž*) te s prirodnom pojavom (*trijes, trijesak*). Pojam zdravlja pri tome se dovodi u vezu s nečim što je jako, snažno (*bik, trijes, trijesak*), s nečim što je jedro, zaobljeno (*jabuka*) te s nečim što je čilo i pokretljivo (*riba*).

Frazemi u navedena dva sinonimska niza istog su temeljnog značenja (pojačavaju upravni pridjev), a svi frazemi u jednome nizu imaju i istu emocionalno-ekspresivnu boju: negativnu ili pozitivnu. Međutim, njihova značenja, kako smo ih naveli prema Matešićevu rječniku, ipak nikada nisu posve ista, nego se u nijansama razlikuju.

Naime, isto značenje u različitim sinonimičkim frazemima izražava se različitim formalnim sredstvima. Određena semantička komponenta, zajednička npr. za dva sinonimička frazema, u jednome od njih zato može ostati implicitnom, a u drugom se može i eksplicitno, izborom odgovarajućeg formalnog sredstva, izraziti i aktualizirati. Npr. frazem *zdrav kao bik* i frazem *zdrav kao riba* imaju ista semantička obilježja, ali je u prvome eksplicitno izraženo, formalizirano, obilježje „jak“, a u drugom „jedar“ te je tako i nastala razlika u nijansi značenja.

Kao i uz isti pridjev, i uz isti glagol može se priključiti više različitih komparativnih izraza i rečenica, katkad čak i preko trideset. Mnogo usporedbi vezuje se uz sponski glagol *biti* te uz polusponske glagole (*osjećati se, izgledati, držati se*). Od punoznačnih glagola koji služe kao upravna riječ u mnogobrojnim poredbenim frazemima treba spomenuti glagole kretanja, glagole verbalne komunikacije te glagole uopćenijeg značenja kao što su npr. *živjeti* i *raditi*. Riječ je uvijek o glagolima kojima se označavaju različite ljudske djelatnosti te razni oblici ljudskog ponašanja.

Takvi poredbeni frazemi s istim upravnim glagolom katkada tvore sinonimski niz, a katkada uopće nisu u značenjskoj svezi. Po ovome se glagolski poredbeni frazemi bitno razlikuju od pridjevskih.

Npr. glagol *šutjeti* upravni je član u svim frazemima ovog sinonimičkog niza:

šutjeti kao grob 'čuvati tajnu kao svetinju, ne odati što, ne progovoriti ni riječ', *šutjeti kao kamen* 'uporno postojano šutjeti, ne prozboriti ni riječi', *šutjeti kao mula* 'uporno šutjeti, ne progovoriti ni jedne riječi', *šutjeti kao olovom zaliven* 'ne govoriti ni riječi, ne otvarati usta', *šutjeti kao panj* 'uporno šutjeti, ne progovoriti ni riječi', *šutjeti kao riba* 'ne progovoriti ni riječi', *šutjeti kao zaklan* 'nikome ne pričati ono što je povjerenost', *šutjeti kao zaliven* 'uporno, stalno šutjeti', *šutjeti kao zid* 'ne govoriti ništa'.

Ekspresivne slike u ovim frazemima različito su motivirane, ali značenje im je u osnovi isto. Ipak, treba upozoriti na razlike u ekspresivno-emocionalnoj boji. Npr. frazemi *šutjeti kao mula* i *šutjeti kao panj* jesu pejorativni, dok ostali frazemi u istom ovom sinonimskom nizu to nisu.

Mnogo češće niz komparativnih frazema s istim upravnim glagolom nije istodobno i sinonimski niz. Npr. glagol *živjeti* pojavljuje se kao glavni član u dvadesetak različitih frazema od kojih su samo neki sinonimični, a većina se razlikuje po značenju jer u njima osnova za poređenje nije sam glagol, nego semantički različite implicitne priložne oznake tog glagola. Tako su, u ovakvim nizovima poredbenih frazema, mogući čak i antonimički odnosi. To se vidi iz ovih primjera:

živjeti kao braća 'živjeti složno / u velikoj slozi / u ljubavi', *živjeti kao mačka i pas* 'živjeti u stalnom neprijateljstvu, neprestano se svađati, ne slagati se međusobno', *živjeti kao bubreg u loju* 'živjeti u izobilju / u velikom blagostanju, vrlo dobro živjeti, uživati', *živjeti kao pas* 'bijedno, loše živjeti / pod teškim materijalnim prilikama'.

EksPLICITNOST, odnosno, implicitnost osnove usporedbe, *tertiuma comparationis*, ne utječe bitno samo na značenje poredbenih frazema, nego, kad je riječ o poredbenim frazemima s istim upravnim članom, i na mogućnost formiranja njihovih sinonimskih nizova.

S a ž e t a k

Jasna Melvinger, Pedagoški fakultet, Osijek

UDK 801.561.8:808.61/.62, izvorni znanstveni članak, primljen za tisak 21. ožujka 1981.

Comparative expressions

This paper studies comparative expressions in the Croatian or Serbian language: structure, meaning and synonymous relations.